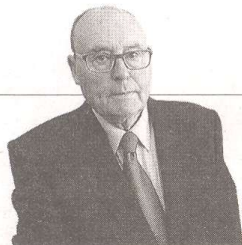

ELS ROMIATGES DE LA TERRA ALTA

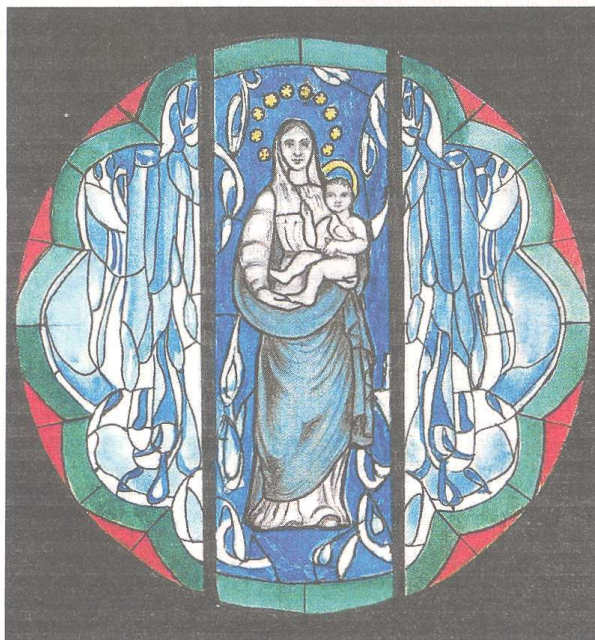
ANTON MONNER
Cronista de Gandesa

Crònica

Des de l'època medieval els veïns de Gandesa i d'altres pobles de la comarca han fet pelegrinatges a ermites i convents

Disposo de documentació de romiatges medievals que des de Gandesa es feien al convent franciscà dels Àngels d'Orta (Horta de Sant Joan), també a la petita ermita dels pares trinitaris de la Fontcalda i a l'ermita de Sant Marc, situada dalt la Mola d'Irto. A Orta que ja s'hi anava des de Gandesa al segle XIV, la Universitat, que és com se'n deia l'Ajuntament d'aquell moment, havia d'atendre les despeses del menjar dels clergues, del seu ajudant i la palla i l'ordi per nodrir la mula que els transportava. A la Fontcalda, que el rei Pere III la donà a la Universitat de Gandesa l'any 1337, al no reeixir la carta de poblament de l'indret conegut per Canar, coincidint amb les Corts Generals de la Corona catalanoaragonesa celebrades en aquest municipi, s'hi pelegrinava habitualment a la primavera un cop per any. És un racó d'extraordinària bellesa paisatgística però en aquells moments de difícil accés. El rei donà el territori que l'envolta, la font calenta i les pobres instal·lacions dels frares que hi habitaven però la senda per on s'arribava de Gandesa, en el seu darrer tram, no s'hi podia cavalcar; només s'hi podia anar a peu i encara amb dificultats pels continuats desnivells. A Sant Marc, els gandesans hi tenien molta devoció perquè en cada moment que eren atacats per tropes enemigues i els seus habitants havien de fugir del poble, s'hi refugiaven fins que el perill desapareixia. Allí edificaren una ermita que, durant la darrera guerra, l'aviació de la Luftkaffe alemanya va bombardejar i només resten uns murs laterals. També fins a principis del segle XVII, els habitants de Corbera hi anaven de pelegrinatge un cop per any, quan el Dr. Onofre Català, rector de Gandesa, seguint les recomanacions del bisbe Dr. Mateu Tomàs, la va prohibir per raons de seguretat.

Fou a partir del segle XVIII quan els romiatges es van prodigar a la

Il·lustració del vitrall que s'inaugurarà avui al santuari de la Mare de Déu de la Fontcalda. FOTO: CEDIDA

“EL PRIMER DIUMENGE DE MAIG, DES DE TEMPS IMMEMORIALS, A GANDESA SE CELEBRA LA ROMERIA AL SANTUARI DE LA MARE DE DÉU DE LA FONTCALDA”

comarca que per aquells dies era coneguda per la Castellania d'Amposta. Les tropes castellanofranceses ocuparen aquests territoris el 29 de gener del 1706 i al cap d'uns mesos passàrem a l'administració de València, quan els Borbons guanyaren la Batalla d'Almansa. Mentre durà la guerra, fins a l'11 de setembre del 1714, els nostres territoris, malgrat haver de pagar delmes superiors per atendre les tropes ocupants de Felip V, visqué moments de gran esplendor pels altíssims preus que es pagaven pels fruits i les bones collites. L'actual Terra Alta produïa grans quantitats de blat i oli que des del descobriment d'Amèrica ja s'exportava via Sevilla, i en moments de guerra, els preus pujaren i la població s'enriquí considerablement. Això va donar peu a construir ermites i calvaris a tots els pobles, com Santa Magdalena de la vila d'Ar-

nes i la del Pinell, Santa Madrona de Corbera, Sant Francisco de la Fatarella, Sant Pau de Vilalba, Sant Josep de Bot i la Fontcalda de Gandesa i Prat de Comte. A Batea es van construir set ermites del Calvari, així com a la resta de pobles de la comarca, dedicades la majoria de la Mare de Déu dels Dolors, algunes de les quals ben significatives com la de Vilalba i Corbera.

A altres pobles se celebren (o se celebraven) romeries a pobles desapareguts als segles passats com de Vilalba i la Pobla a Santa Magdalena de Berrús, de Batea a Sant Miquel de l'Algars i de Caseres a Santa Magdalena del Mudefar. La de Berrús on també acudeixen, a més de la Pobla i Vilalba, els de Riba-roja i els de Faió, poblacions veïnes on es refugiaren els pocs habitants que sobrevisqueren a la Pesta Negra de l'any 1347, té una consideració especial la romeria de Vilalba que per la seva importància mereix un reportatge especial.

El primer diumenge de maig, des de temps immemorials, a Gandesa se celebra la romeria al santuari de la Mare de Déu de la Fontcalda, on es concentren milers de pelegrins de Gandesa i pobles veïns. Aquest any, la seva església, començada a construir el 26 d'agost del 1735, cavats els fonaments sobre l'antiga ermita trinitària i que foren beneïts pel Rvd. Dr. Tomàs Casanova, rector de Corbera, s'inaugurarà un magnífic vitrall col·locat al rosetó situat sobre la portalada d'entrada. Assistiran a la seva inauguració el rector de Prat, Mn. Josep Antoni Garcia, el rector de Gandesa i arxiprest de la Terra Alta, Mn. Jordi Centelles. L'acte estarà presidit pel bisbe de Tortosa, monsenyor Enric Benavent, i els alcaldes de Gandesa i de Prat de Comte, Srs. Carles Luz i Joan Josep Malràs. Aquesta obra realitzada per l'artista vitrallera Lorena Valdepérez ha estat pagada amb les aportacions dels fontcaldistes i ajudes de diferents administracions.